

Tomasz Herbich, Krzysztof Misiewicz, Mirosław Mizera, Jacek Lech

---

Polany, woj. radomskie, st. 2

Informator Archeologiczny : badania 22, 44

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

osi N-S, o wymiarach: dł. 2,10 do 2,40 m, szer. 0,80 do 1,00 m. Jamy występowały na głębokości 0,50 do 0,90 m od powierzchni.

W przypadku trzech pochówków stwierdzono istnienie konstrukcji kamiennych: w gr. 2 i 6 były to bruki zalegające bezpośrednio nad jamami, a w przypadku gr. 1 był to mały brucek znajdujący się nad trzema naczyniami stanowiącymi wyposażenie. Pomiedzy kamieniami występowały drobne skorupy, a w przypadku gr. 1 i 6 kilka fr. przepalonych kości.

We wszystkich odkrytych grobach zmarły ułożony był na wznak z rękami wyciągniętymi wzdłuż tułowia z głową usytuowaną na południe. Stan zachowania kości w poszczególnych obiektach był różnicowany i tak w grobach 1, 2, 6 natrafiono na niekompletne partie szkieletów, w pozostałych zaś przypadkach kości nie zachowały się, a na fakt istnienia grobu w takim przypadku wskazywała jama grobowa oraz znalezione wyposażenie w jej obrębie.

Zazwyczaj zmarły wyposażony był w 3 naczynia (misę wraz z czerpakiem wewnątrz oraz garnek), które ułożone były przy nogach, ponadto do grobu złożone były ozdoby wykonane z brązu bądź z żelaza. Z wyrobów brązowych najczęściej występujących należy wymienić kółka brązowe, zazwyczaj pełniące funkcje zausznik skroniowych, ponadto odkryto: naszyjnik torowany o końcach rozklepanych i zwiniętych w uszka (gr. 3) szpilę z główką zwiniętą w spiralną tarczkę (gr. 3), bransoletę otwartą o końcach zaokrąglonych, lekko cieniujących (gr. 2) oraz małe guziczki będące częścią składową diademu (gr. 6). Ozdoby z żelaza wystąpiły jedynie w gr. 2 i 6; były to: naszyjnik wykonany z pręta o przekroju owalnym (gr. 6), 3 bransolety z końcami lekko zachodzącymi na siebie (gr. 6), nagolenniki (gr. 2, 6) oraz szpila o łabędzio wygiętej szyl (gr. 2).

Odkryte cmentarzysko należy prawdopodobnie do podgrupy częstochowsko-gliwickiej grupy górnośląsko-malopolskiej kultury łużyckiej i użytkowane było w V okresie epoki brązu i okresie halstańskim C-D.

Badania będą kontynuowane.

█ Pawlchy, gm. Ksężopol, woj. zamojskie, st. 2 - patrz wczesne średniowiecze.
 █ Podrzecze, woj. leszczyńskie, st. 3 - patrz okres wpływów rzymskich.

**Polany,
 woj. radomskie,
 st. 2**

Polska Akademia Nauk Instytut Historii
 Kultury Materialnej Pracownia Postępu
 Fizyko-Technicznego w Warszawie

Badania prowadził mgr Tomasz Herbich wraz z dr Krzysztofem Misielwiczem i mgr Mirosławem Mizerą. Konsultował dr Jacek Lech. Trzeci sezon badań Finansował Wojewódzki Konserwator Zabytków w Radomiu oraz IIKM PAN. Kopalnia krzemienia z wczesnej epoki brązu.

Położenie stanowiska podano w sprawozdaniu z prac doc. M. Chmielewskiej w 1971 r. Badania były weryfikacją badań geofizycznych, prowadzonych w latach 1985-1987 przez T. Herbicha z zespołem Pracowni Postępu Fizyko-Technicznego, mających na celu sprawdzenie przydatności metody elektrooporowej w określaniu zasięgu pola górniczego. Zaobserwowano wówczas, iż w pewnej części obszaru występowania na powierzchni przemysłowego materiału krzemiennego następuje ujednoczenie wartości oporności warstwy powierzchniowej (do gł. nie przekraczającej 0,5-0,7 m od powierzchni) i warstwy leżącej niżej. Teren wokół wspomnianego obszaru charakteryzuje duży (do 1000 %) kontrast w wartościach oporu tych warstw. Wynik taki pozwolił przypuścić, iż ujednoczenie oporu warstw jest obrazem ich przemieszania w wyniku działalności górniczej.

Dwa wykopy o łącznej powierzchni 70 m² zlokalizowano w centralnej części stanowiska, w rejonie prac z lat 1971-72, na północnym (wykop I/88) i południowym (wykop II/88) skraju hipotetycznego pola górniczego. W wykopie I stwierdzono obecność jednego szybu (nr 3), w południowym skraju wykopu. W wykopie II odkryto dwa szyby (nr 1 i 2), w północnej części wykopu. Szyby występowały wyłącznie w obrębie założonego zasięgu pola górniczego; pozostałe partie wykopów były jałowe.

Wyeksplorowane szyby 1 i 3 reprezentowały znany z badań M. Chmielewskiej typ szybu odkrywkowego lejowatego, o głębokościach 1,65 m i 2,25 m od spągu oraniny. Szyby wypełnione były gliną, piaskiem, gruzem wapiennym, wytworami krzemieniowymi i okruchami węgla drzewnego. Szyb nr 1 osiągał poziom wapienia płytowego. W odsoniętej partii szybu nr 2 spąg wypełniaka sięgał poziomu 0,2 m powyżej stropu wapienia płytowego.

Wyniki badań wykazały ścisły związek pomiedzy wykrytymi podczas badań geofizycznych cechami oporowymi podłoża a zasięgiem pola górniczego: uchwycony zasięg pola pokrywa się dokładnie z zasięgiem obszaru o ujednoczonych wartościach oporności podłoża.

**Polańszewo, gm. Środa Wlkp.,
 woj. poznańskie,
 st. 11**

Muzeum Archeologiczne w Poznaniu

Badania prowadził mgr Bogdan Walkiewicz. Finansowało Muzeum Ar-